

Advies van de Adviesraad Gender en Ontwikkeling voor de nieuwe regering: gendergelijkheid via internationale solidariteit

1. Samenvatting

Vanuit de overtuiging dat de engagementen ter bevordering van de gendergelijkheid blijvend moeten worden versterkt via het internationaal beleid, stellen we met de Adviesraad Gender en Ontwikkeling (ARGO) dit advies op. Meer specifiek omvat dit advies **aanbevelingen voor de opmaak van het regeerakkoord**. De aanbevelingen bouwen verder op eerdere adviezen en standpunten van de ARGO.

De ARGO vraagt om **gendergelijkheid en empowerment van vrouwen en meisjes blijvend als een politieke prioriteit** op te nemen, volgens volgende **principes**: een beleid gestoeld op **rechten, representatie en middelen**, een beleid dat **gender-transformatief** is, **coherent** in de uitvoering, en **intersectioneel** om meervoudige en kruisende vormen van discriminatie en onderdrukking aan te pakken

2. Context

1. België maakte een duidelijke keuze om een **internationaal bondgenoot te zijn voor mensenrechten, inclusief vrouwen en meisjesrechten- en LGBTIQ+-personen en zich actief uit te spreken tegen genderdiscriminatie**.¹ De internationale engagementen die België maakte via onder andere het CEDAW verdrag, de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, de Verklaring en het Actieplatform van Beijing, het Verdrag inzake de preventie en de bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (Verdrag van Istanbul) alsook de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen weerspiegelen dit.
2. Ondertussen leeft 71% van de wereldbevolking – 5,7 miljard mensen - in politieke systemen die gekenmerkt worden door autoritarisme, een toename van 48% in tien jaar tijd. **Vrijwel elk aspect van democratie gaat achteruit in meer landen dan dat het zich verbetert**.² Stijgende inflatie, armoede en economische ongelijkheid vormen een vruchtbare bodem voor polarisering en anti-rechten bewegingen om te gedijen, die vaak via verkiezingsprocessen ontevredenheid kanaliseren.
3. Vandaag zien we een **wereldwijde backlash op vlak van gendergelijkheid en vrouwenrechten**. Niet enkel voortgang op het domein van gendergelijkheid wordt tegengehouden, verworven rechten worden ook teruggeschroefd. Een trend die mede door de toenemende restrictieve maatregelen, machten en

¹ Het voorgaande federale regeerakkoord omvatte gendergelijkheid op transversale wijze, maar ook als een specifiek werkteerrein. De nota stelt: "De overheid zal een actieve genderpolitiek voeren en een voluntaristisch genderbeleid dat structurele en historische onevenwichten aanpakt. De monitoring hiervan wordt versterkt. Gendergelijkheid is een fundamentele waarde waar de regering inzake binnenlands beleid actief toe bijdraagt en die ze op internationale fora maximaal uitdraagt." In verband met de ontwikkelingsamenwerking vermeldt de nota specifiek dat België transversaal permanente aandacht zal hebben voor mensenrechten, gender en gelijke kansen en de seksuele en reproductieve rechten.

² DEMOCRACY REPORT 2024 "Democracy Winning and Losing at the Ballot" V-Dem Institute; [v-dem_dr2024_lowres.pdf](#)

beleidsmakers steeds meer wind in de zeilen krijgt. We staan op een **kantelpunt**. Dit zien we in de huidige internationale onderhandelingen. Bij de jaarlijkse updates en engagementen voor nieuwe acties is de pushback tegen gendergelijkheid en seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR) jaar bij jaar toegenomen. We zien dit het sterkst in de "Commission on the Status of Women (CSW)" - de internationale hoogmis voor vrouwenrechten. Een aantal termen zoals seksuele rechten, *comprehensive sexuality education* (CSE), en weerstand tegen empowering single women of ouderschapverlof maken het vrijwel onmogelijk om nog sterke standpunten in te nemen.

4. In het licht van **toenemende spanningen in samenlevingen**, wat het risico op maatschappelijke en internationale conflicten en geweld vergroot, en gezien het groeiend succes van extreme en reactionaire partijen en groepen, **is verhoogde aandacht voor gendergelijkheid essentieel**. Sommige groeperingen zien de strijd voor gendergelijkheid als een bedreiging voor zogenaamde "traditionele waarden" door onder andere een "Westerse" of post koloniale invloed. Ze vrezen dat deze inspanningen een aanval zijn op fundamenteën als het gezin, het huwelijk en godsdienstvrijheid. Een voorbeeld hiervan is het tegenhouden van ratificatie tot zelfs terugtrekken uit de *Istanbul Conventie on preventing and combating violence against women and domestic violence*³. **Het in twijfel trekken van gendergelijkheid, gelijke rechten en kansen voor vrouwen en LGBTQI+-personen, heeft niet alleen gevolgen voor de rechten van vrouwen en meisjes in al hun diversiteit, maar ook voor de fundamenteën van een democratische samenleving en voor rechten op zich.**
5. We stellen daarenboven vast dat vrouwen en meisjes worden geconfronteerd **met acute armoede, voedselonzekeerheid en een verhoogd risico op geweld, waaronder huiselijk geweld door toenemende crisissen**. Een stijging van 1°C in de gemiddelde jaartemperatuur leidde tot een stijging van meer dan 6% in fysiek en seksueel intrafamiliaal geweld in Zuid-Azië en een onderzoek in Madrid toonde aan dat het risico op feminicide door een intieme partner met 40% steeg wanneer er een hittegolf was. In Kenia hadden vrouwen die ernstige weersomstandigheden meemaakten 60% meer kans op het melden van intiem partnergeweld.⁴ Hun vooruitzichten op onderwijs en werk worden vaak ernstig beperkt. In 2023 hebben vrouwen en meisjes in extreem kwetsbare landen en gebieden 7,7 keer meer kans om te leven van minder dan \$2,15 per dag dan vrouwen en meisjes in andere contexten. Intiem partnergeweld is 2,4 keer hoger in extreem fragiele contexten in vergelijking met niet-fragiele contexten.⁵
6. Het rapport 'state of women human rights defenders' komt tot de vaststelling dat het steeds **moeilijker wordt om wereldwijd te strijden voor vrouwen- en LGBTQI+-rechten**. 75% van de respondenten zeggen dat zij en/of hun organisaties werden bedreigd of lastiggevallen. 1 op 4 kreeg zelfs doodsb bedreigingen.⁶ **Intimidatie wordt erger, administratieve en juridische obstakels worden talrijker en de financiering neemt**

---

³ [Final EN Web - Gender Ideology Brief - July 2022.pdf \(awid.org\)](#)

⁴ Tess McClure and Amrit Dhillon, "Climate crisis linked to rising domestic violence in south Asia, study finds", The Guardian, 28 June 2023, <https://www.theguardian.com/environment/2023/jun/28/climate-crisis-linked-to-rising-domestic-violence-in-south-asia-study-finds>; Internal Displacement Monitoring Centre, The 2019-2020 Australian bushfires: From temporary evacuation to longer-term displacement, 2020, https://www.internal-displacement.org/sites/default/files/publications/documents/Australian%20bushfires_Final.pdf

⁵ [progress-on-the-sustainable-development-goals-the-gender-snapshot-2023-en.pdf \(unwomen.org\)](#)

⁶ [The state of women human rights defenders 2023 \(kvinnatillkvinna.org\)](#). F.e "[In 2023] a significantly higher number of respondents [women's rights and queer rights activists around the world] point to anti-gender movements and far-right extremists as being behind the threats and harassment they face. There is a similar rise in all regions, although Europe stands out." p.13, [The state of women human rights defenders 2023 \(kvinnatillkvinna.org\)](#)

af, van een minimum tot bijna niets⁷. Bovendien heeft volgens het UNFPA slechts 56% van de meisjes en vrouwen wereldwijd de mogelijkheid om autonome beslissingen te nemen over hun seksuele en reproductieve gezondheid⁸, ondanks het universele recht om een gezond en gewelddoos leven te leiden.

7. **Gendergelijkheid⁹ is een essentiële voorwaarde voor een veiligere, gezondere en meer welvarende wereld.** Met deze overtuiging kiezen steeds meer landen voor een feministische benadering van hun buitenlands beleid. Hoewel België nog geen formeel feministisch buitenlandsbeleid heeft, scoort het goed op de *Feminist Foreign Policy Index* (FFP Index) en gaat **hiermee mee met de trend om een feministisch buitenlands beleid te voeren**. België is ook lid van de FFP+ groep bij de Verenigde Naties en ondertekende in september 2023 een politieke verklaring over feministische benaderingen van buitenlands beleid¹⁰.
8. We leven in **gespannen en complexe geopolitieke tijden**. Het maatschappelijk middenveld wijst op de meervoudige en verstrengelde gevolgen van gewapende conflicten en milieu- en klimaatcrisissen, die leiden tot volksverhuizingen, gedwongen migratie, sociaaleconomische spanningen (waaronder inflatie), energiecrisissen, voedselonzekeerheid en een toename van geweld. Bijgevolg moeten de gevolgen van gewapende conflicten/crisissen op **een systemische manier worden begrepen**. Veel beleidsmakers en middenveldactoren zijn van mening dat een *Feminist Foreign Policy* hierop een antwoord kan bieden, door te zorgen voor een overkoepelend, transformatief kader waarbij gendergelijkheid en intersectionaliteit de rode draad vormen bij beslissingen die genomen worden in gespannen tijden¹¹.
9. **Structurele genderongelijkheden en reeds bestaande gendernormen en stereotypen, die de basis vormen van discriminatie**, bepalen ook mee structurele problemen, de programma's van politieke partijen, de houding van kiezers en de voorstelling van vrouwen in de politiek en in de media, alsook vice versa. Technologische vooruitgang, met name op het gebied van generatieve *artificiële intelligentie* (AI), maakt al langer bestaande zorgen over **desinformatie, deepfakes en online geweld, die een onevenredig groot effect hebben op vrouwen in de publieke belangstelling**, opnieuw urgent. Gendervooroordelen in AI kunnen de genderkloof vergroten en zelfs het leven van vrouwen en meisjes in al hun diversiteit in gevaar brengen. Dit is een wereldwijde uitdaging: over de hele wereld **sluiten politieke instellingen vrouwen systematisch uit**, waardoor mannen systematisch oververtegenwoordigd zijn.
10. Gendergelijkheid in de politiek en in bestuur is wereldwijd nog ver te zoeken. Dit jaar in het bijzonder, nu mensen over de hele wereld naar de stembus gaan, is de politieke participatie van vrouwen belangrijker dan ooit. Het belang ervan is vastgelegd in de *Verklaring en het Actieplatform van Beijing*, een blauwdruk voor vrouwenrechten die gelijke deelname op alle niveaus van politieke macht en besluitvorming benadrukt. Toch blijven **vrouwen aanzienlijk ondervertegenwoordigd**, met mannen aan het roer van 90% van de landen en gemiddeld 74% van de zetels in wetgevende lichamen over ter wereld.¹² Uit het *State of the World's Girl Report*¹³ in 2022 blijkt dat 94% van de meisjes en jonge vrouwen wereldwijd obstakels ervaart

⁷ Volgens het laatste rapport van UN SG in kader van de CSW68 ontvangen vrouwenrechtenorganisaties slechts 0,13% van de totale officiële ontwikkelingshulp; zie

<https://undocs.org/Home/Mobile?FinalSymbol=E%2FCN.6%2F2024%2F3&Language=E&DeviceType=Desktop&LangRequested=False>

⁸ <https://www.unfpa.org/data/world-population-dashboards>

⁹ Meer informatie over de concepten vindt u in dit advies

[201009_argo_advies_over_gendergelijkheid_door_ontwikkelingssamenwerking.pdf](https://argo-ccgd.be/201009_argo_advies_over_gendergelijkheid_door_ontwikkelingssamenwerking.pdf) (argo-ccgd.be)

¹⁰ <https://www.government.nl/documents/diplomatic-statements/2023/09/20/political-declaration-on-feminist-approaches-to-foreign-policy>

¹¹ De invullingen van het concept FFP zijn echter nog uiteenlopend alsook de definities

¹² [v-dem_dr2024_lowres.pdf](https://www.v-dem.org/dr2024_lowres.pdf)

¹³ Uit het State of the World's Girl Report in 2022; <https://planinternational.be/nl-be/publicaties/meisjes-vrouwen-en-politieke-betrokkenheid>

om politiek te participeren. Hoewel we ook positieve voorbeelden zien: zo heeft Chili de afgelopen jaren vooruitgang geboekt op het gebied van vertegenwoordiging, met een recordaantal vrouwen in de buitenlandse dienst in 2022. Vrouwen maken nu 27,9 procent uit van de totale buitenlandse dienst, tegenover 11,5 procent in 2019. Een genderevenwicht op zich, is niet de enige oplossing. Er moet ook een garantie zijn dat vrouwen en meisjes in al hun diversiteit effectief kunnen **deelnemen aan de macht**¹⁴.

11. Op het niveau van de Belgische **ontwikkelingssamenwerking** is er een **dubbele benadering van gendergelijkheid**, waarbij transversale integratie van de genderdimensie in interventies en specifieke interventies worden gecombineerd. Er is echter veel discussie over gendermainstreaming via de officiële ontwikkelingshulp, omdat het niet steeds duidelijk is wat de impact is.¹⁵ Bovendien stellen we vast dat specifieke acties voor gendergelijkheid achterblijven. Uit de OESO DAC cijfers van 2024 blijkt dat België 67% besteedde aan gendermainstreaming en 8% aan projecten en programma's met gendergelijkheid als belangrijkste doelstelling.¹⁶ De vraag om de dubbele benadering niet te gebruiken om specifieke acties te verwaarlozen, staat centraal en wordt al vele jaren aangekaart in verschillende contexten, niet alleen in België. Doch sluiten beide aanpakken elkaar niet uit. Gender mainstreaming is van belang om genderongelijkheid te vermijden en weg te nemen, terwijl specifieke acties er enkel voor zorgen historisch genderongelijkheid weg te nemen.
12. Een belangrijk project dat vorige legislatuur onvoldoende werd aangepakt¹⁷, is het **datamanagementsysteem**¹⁸ dat momenteel wordt gebruikt door de Belgische Ontwikkelingssamenwerking en de uitdagingen op het vlak van **transparantie, coherentie en datakwaliteit**. Het gebruik van de gendermarker van de OESO is niet gesystematiseerd en wordt niet gecontroleerd en rapportage aan VN-instellingen is ook niet homogeen. Naast de beperkte zichtbaarheid van de uitgaven voor gendergelijkheid, verschaft het bestaande systeem geen informatie over de resultaten van de programma's en projecten die door de Belgische ontwikkelingsamenwerking worden gefinancierd. Bovendien wordt er nog te weinig geïnvesteerd in “*evidence-based*” werken rond gender.
13. De regelgeving en de structuur van de **financiering van internationale solidariteit** maken het moeilijk om nieuwe partners aan te trekken of de strategische richting van de programma's te wijzigen. Daarom vallen feministische bewegingen, LGBTQIA+ bewegingen, organisaties die gendergelijkheid verdedigen in het globale zuiden, en vrouwenbewegingen, vaak uit de boot. Vrouwenrechtenorganisaties ontvangen slechts 0,13% van de totale officiële ontwikkelingshulp.¹⁹ Het kan nuttig zijn om te kijken naar andere landen of naar andere vormen van financiering van feministische fondsen. Zo heeft in Frankrijk de invoering van feministische diplomatie geleid tot de oprichting van een steunfonds voor feministische organisaties²⁰. Ook initiatieven, zoals het *African Women's Development Fund*, die samenwerken en netwerken om toegang te krijgen tot andere financieringsbronnen (waaronder particuliere en private financiering), verdienen meer aandacht.

---

¹⁴ [Gender Balance | UNFCCC](#)

¹⁵ Zie onder andere ARGOn Advies over de financiering van gendergelijkheid door de Belgische ontwikkelingsamenwerking; [230331 advies financiering van gendergelijkheid.pdf \(argo-cgd.be\)](#)

¹⁶ [ODA to Gender Equality | Flourish](#)

¹⁷ Ondanks de aandacht hiervoor in het regeerakkoord

¹⁸ Dit maakt ook deel uit van de EU Gender Equality Strategy en dit werd door België gemandateerd en ondertekend in internationale instellingen en verklaringen (namelijk het UNFCCC Gender Action Plan, de COP28 verklaring over gender responsive just transition, en andere)

¹⁹ [New Brief: Where Is The Money for Feminist Organizing? | AWID en UNSG](#)

<https://undocs.org/Home/Mobile?FinalSymbol=E%2FCN.6%2F2024%2F3&Language=E&DeviceType=Desktop&LangRequested=False>

²⁰ [Fonds de soutien aux organisations féministes \(FSOF\) | AFD - Agence Française de Développement](#)

3. Aanbevelingen

Internationale solidariteit en de versterking van feministische bewegingen zijn onmisbaar in het voortdurende streven naar gendergelijkheid en het opnieuw vormgeven van machtsstructuren. Door over grenzen heen solidair te zijn, de stem van vrouwen en meisjes met verschillende achtergronden te versterken en traditionele machtsdynamieken uit te dagen, zijn transformatieve veranderingen op lokaal, nationaal en mondiaal niveau mogelijk. Het potentieel van feministisch buitenlands beleid ligt in het vermogen om feministische principes te integreren in internationale aangelegenheden, duurzame financiering te verzorgen, gendergelijkheid te bevorderen en bij te dragen aan een rechtvaardigere wereld voor iedereen. België heeft hierbij een stap voor daar de verplichting om de genderdimensie in het geheel van haar beleidslijnen, maatregelen, begrotingsvoorbereidingen of acties (dus inclusief voor het buitenlands beleid) te integreren, al een wettelijke verplichting is²¹. Gendermainstreaming kan gezien worden als een belangrijk onderdeel van een feministisch buitenlands beleid²². Bovendien engageert België zich voor een dubbelbenadering waarbij gendermainstreaming hand in hand gaat met specifieke projecten en programma's.

Vanuit de overtuiging dat de engagementen ter bevordering van de gendergelijkheid blijvend moeten worden versterkt via het internationaal beleid en gezien bovenstaande context **raadt de ARGO aan om een mondig en politiek krachtig genderbeleid te voeren dat minimaal volgende principes naleeft:**

3.1. Voer een beleid gestoeld op rechten, representatie & middelen.

1. Investeer in een sterk **mondiaal institutioneel leiderschap**. Zet de instrumenten van het buitenlands beleid in om de waarde van gendergelijkheid uit te dragen en de backlash tegen vrouwenrechten, LGBTQIA+ rechten en gendergelijkheid tegen te gaan. Houd de pogingen om het bestaande Europese acquis en internationale afspraken terug te schroeven en voortgang te belemmeren actief tegen.
2. Kies voor een blijvende **proactieve houding** voor, tijdens en na de **internationale onderhandelingen over vrouwen-, en meisjesrechten, LGBTQIA+ rechten, SRHR, gendergelijkheid en genderrechtvaardigheid**, zowel naar landen buiten de EU als binnen de EU. In de gespannen geopolitieke context die we vandaag kennen, komt het erop aan dat de internationale gemeenschap verenigd blijft en samen met alle landen en alle belanghebbenden werk te maken van **ambitieuze overeenkomsten en het voorkomen dat specifieke termen en taal worden uitgewist van internationaal beleid**. Zorg in het bijzonder voor sterke standpunten in de CSW, maar ook voor ambitieuze vermeldingen van de genderdimensie in de context van uitvoering van klimaatverplichtingen, vredespolitiek, in context van humanitaire uitdagingen en in ontwikkelingssamenwerking in het algemeen (zoals de het *triple nexus* beleid). Aanvaard geen gezamenlijke conclusies meer die niet in overeenstemming zijn met de principes van het Actieplatform van Beijing en van CEDAW om de verworvenheden niet aan te tasten met minder sterke formuleringen. Roep de EU lidstaten op om hetzelfde te doen en ijver bij de EU om daarvoor tot een gezamenlijke strategie te komen.

²¹ [12 JANUARI 2007 \(belgium.be\)](#) - 12 JANUARI 2007. - Wet strekkende tot controle op de toepassing van de resoluties van de wereldvrouwenconferentie die in september 1995 in Peking heeft plaatsgehad en tot integratie van de enderdimensie in het geheel van de federale beleidslijnen

²² De VN zegt namelijk: *There is no standard blueprint for how to develop these policies, and there are some differences among the existing ones, but some common themes too. [...] Most of these policies cover similar themes. They vow to mainstream a gender perspective in all foreign policy actions and agencies, advocate for progress in gender / adequate resources to gender equality as part of their development and humanitarian aid.* [Brief-Feminist-foreign-policies-en_0.pdf \(unwomen.org\)](#)).

3. Gendergelijkheid verdedigen vertaalt zich in voldoende **kennis van het concept, passende menselijke en financiële middelen en interventies** om problemen van genderongelijkheid te voorkomen én verhelpen, inclusief op het niveau van internationale vertegenwoordiging van België. Dit vergt vormingen en begeleiding hieromtrent voor alle stakeholders van ontwikkelingssamenwerking en internationaal beleid.
4. **Erken vrouwenbewegingen en organisaties die investeren in gendergelijkheid en rechten hun expertise**, hier en in de partnerlanden, en in het bijzonder bij nieuwe samenwerkingen in conflictgebieden en in ‘vergeten crisissen’. En zet de juiste institutionele basis op voor dit type samenwerking. Betrek hen bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het beleid. Investeer in initiatieven die mensenrechtenverdedigers en in het bijzonder vrouwelijke mensenrechtenverdedigers en activisten die strijden voor vrouwen- en LGBTQI+ rechten beschermen.
5. Zorg dat de **Verklaring en het Actieplatform van Beijing** in zijn geheel wordt uitgevoerd inclusief de gelijke deelname op alle niveaus van politieke macht en besluitvorming en versterk andere landen in de uitvoering ervan.
6. **Maak structurele, voorspelbare financiering** vrij voor de strijd tegen armoede en ongelijkheid die tot voorbij de legislatuur geldt en veranker hierbij concrete streefcijfers om gendergelijkheid te bevorderen. Maak gebruik van de gendermarkers van de OESO DAC om de doelstellingen van het Europees genderactieplan (GAP III) en *Generation Equality Forum* te bereiken. En voorzie een traject tot minstens 2030 voor financiering van de integratie van gender, inclusief een doelstelling dat 85% van alle hulp gericht moet zijn op gendergelijkheid (transversaal en specifiek) en een doelstelling dat 20% van de hulp gendergelijkheid als hoofddoelstelling (specifiek) heeft.
7. Houd een **strategische reflectie en formuleer concrete doelstellingen met betrekking tot de financiering van feministische bewegingen en organisaties die zich inzetten voor gendergelijkheid en de rechten van vrouwen en meisjes**, seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en het promoten van medeverantwoordelijkheid van mannen en jongens, ook in de Belgische uitgaven voor humanitaire hulp, en de preventie en bestrijding van gendergerelateerd geweld.

3.2. Voer een gender-transformatief beleid

1. Voer een beleid dat gericht is op het **veranderen van ongelijke machtsverhoudingen en het transformeren van discriminerende en schadelijke normen, praktijken en structuren** en stel programma’s op, op basis van gendertransformatieve modellen:
  - a. Hanteer een **dubbele benadering** van gendermainstreaming enerzijds, en specifieke beleidsmaatregelen voor gendergelijkheid anderzijds.
  - b. De ontwikkeling van plannen en programma’s moet voorafgegaan worden door een **participatief proces** waarin ook niet-gouvernementele actoren en vrouwenrechten organisaties, met specifieke aandacht en processen voor meisjes op een structurele manier betrokken worden, waarin met naar (ten minste) sekse opgesplitste gegevens en (intersectionele) genderindicatoren worden opgenomen, voldoende wordt ingezet op opvolging en evaluatie, aansprakelijkheidsmechanismen en de nodige financiële middelen worden voorzien voor de implementatie.
  - c. **Leer van goede praktijken** rond gendertransformatief werken.

2. Verzeker een **genderrechtvaardige transitie als antwoord op de klimaatcrisis**. Dit door o.m. volledig uitvoering te geven aan de besluiten van de Commissie Status van de Vrouw 67²³, de 2030 Agenda voor Duurzame Ontwikkeling en de bijhorende SDGs, de CFS Vrijwillige Richtsnoeren inzake gendergelijkheid en empowerment van vrouwen en meisjes in de context van voedselzekerheid en voeding, de COP28 verklaring, de engagementen in kader van de Actiecoalitie voor Feministische Klimaatrechtvaardigheid binnen het *Generation Equality Forum* (UNWOMEN)²⁴ en aan het UNFCCC Genderactieplan²⁵, in het bijzonder inzake de gelijke deelname van vrouwen(organisaties) aan de besluitvorming, de versterking van het mandaat van het nationale gender focal point, empowerment van vrouwen en vrouwenrechten organisaties op dit domein.²⁶
3. Blijf **de basissectoren** die essentieel zijn voor gendergelijkheid en empowerment van vrouwen en meisjes, zoals onderwijs, lokale landbouw en gezondheidszorg, **ondersteunen**.

3.3. Wees coherent in de uitvoering

1. **Beleidscoherentie**, tussen intern en extern beleid, moet worden gegarandeerd. Zorg dat de gendergelijkheid als richtsnoer dient voor alle beleidsterreinen die verband houden met en gekoppeld zijn aan het buitenlands beleid.
2. Integreer de genderdimensie in het geheel van de **beleidslijnen, maatregelen, begrotingsvoorbereidingen en acties van de overheid rond ontwikkelingsamenwerking**. Waak in het kader van de procedures voor de toekenning van overheidsopdrachten en de toekenning van subsidies rond ontwikkelingsamenwerking, over het in aanmerking nemen van de gelijkheid van vrouwen en mannen en de integratie van de genderdimensie, beide conform de wet gender mainstreaming van 12 januari 2007.
3. Voorzie in een **integrale en systemische aanpak** die sociale bescherming, gezondheidszorg, handel, zorgeconomie, klimaat, voedselzekerheid, vrede enz. integreert.
4. Bestrijd **genderstereotypen** en alle vormen van de **digitale kloof** tussen vrouwen en mannen. Bevorder ook de **economische onafhankelijkheid** van vrouwen en verminder de kloof op het gebied van verloning, pensioenen, erken de huishoudelijke en gezinstaken als arbeid²⁷ en neem acties om bewustzijn te creëren voor de noodzaak van een eerlijke verdeling van deze taken, en om de obstakels en factoren die de financiële onafhankelijkheid van vrouwen in de weg staan te verwijderen.

3.4. Voer een intersectioneel beleid om meervoudige en kruisende vormen van discriminatie en onderdrukking aan te pakken

---

²³ CSW67 E/CN.6/2023/L.3

²⁴ de Actiecoalitie voor Feministische Klimaatrechtvaardigheid binnen het Generation Equality Forum (UNWOMEN) waar België deel van uitmaakt als engagementmaker. Het officiële document van de Actiecoalitie vindt u hier:

https://forum.generationequality.org/sites/default/files/2021-09/FACJ_AC%20.pdf

²⁵ UNFCCC Genderactieplan; <https://www.cop28.com/en/cop28-gender-responsive-just-transitions-and-climate-action-partnership>

²⁶ Zie ook het standpunt Vrouwenraad: Naar een genderrechtvaardig klimaatbeleid. Enkele vaststellingen en aanbevelingen <https://vrouwenraad.be/wp-content/uploads/2024/01/aanbevelingen-voor-een-genderrechtvaardig-klimaatbeleid-fin.pdf> (november 2023)

²⁷ Zie ook: VN Duurzame Ontwikkelingsdoelstelling 5 (subdoelstelling 5.4) (SDG5)

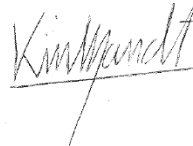
1. Integreer een genderperspectief in het creëren van een veilig en gunstig klimaat voor **de verdediging van mensenrechten en in het voorkomen van discriminatie, schendingen en misbruiken, zoals bedreigingen, intimidatie, geweld en represailles.**
2. Voorzie volgens geslacht opgesplitste **data om de vooruitgang op vlak van multidimensionale armoede en ongelijkheid te meten om zo de specifieke noden en obstakels voor gendergelijkheid te identificeren.** Breng vanuit een **intersectionele benadering** ook andere variabelen zoals genderidentiteit en seksuele oriëntatie, leeftijd, handicap, afkomst, ... in rekening. Zorg voor gender sensitieve data zowel op huishoudelijk als individueel niveau²⁸. Systematiseer het gebruik en de analyse van indicatoren die de vooruitgang naar meer gendergelijkheid in de door de ontwikkelingssamenwerking gefinancierde programma's weergeven²⁹. Voorzie minstens een onafhankelijk voortgangsrapport per legislatuur met een kwalitatieve analyse van de uitgevoerde specifieke en transversale acties en van de behaalde resultaten om de doelstellingen op het vlak van gendergelijkheid en empowerment van vrouwen en meisjes in al hun diversiteit te bereiken.³⁰
3. Neem maatregelen om alle vormen van **gendergerelateerd geweld** zoveel mogelijk te voorkomen en te bestrijden, en in deze specifieke aandacht voor economisch geweld, cybergeweld en seksueel geweld, en slachtoffers te steunen, te beschermen en te compenseren, waarbij agressors ter verantwoording worden geroepen.

Voor de Adviesraad Gender en Ontwikkeling,

Roméo Matsas
Voorzitter van de Adviesraad Gender en
Ontwikkeling

Katinka In't Zandt
Vicevoorzitster van de Adviesraad Gender en
Ontwikkeling

---

²⁸ Alleen door indicatoren zoveel mogelijk op het niveau van het individu te verzamelen en deze indicatoren steeds uit te splitsen naar geslacht, kan men eventuele verschillen in kaart brengen en monitoren of andere acties nodig zijn

²⁹ België moet systematisch de gendergevoeligheid van haar klimaatfinanciering evalueren en de OESO DAC gendermarkers communiceren in nationale mededelingen en tweejaarlijkse rapporten aan het UNFCCC in overeenstemming met Beslissing 20/COP26

³⁰ Voor meer info [Advies over de financiering van gendergelijkheid door de Belgische ontwikkelingssamenwerking \(argo-ccgd.be\)](https://www.argo-ccgd.be)